

Přílohy

Seznam použitých zkratk a symbolů

P	přirovnání klasické
Pr	pranostika
Př	přísluví
Au	rčení, pořekadlo, kolokační frazém autosémantický
K	frazém kulturní
B	binominál
Kv	kvazifrazém, frazém lexikální
Ak	aktualizovaný frazém
U	text umělecký
O	text odborný
J	text jiného typu

Seznam tabulek v přílohách

Tabulka (přílohy) č. 1: Přehled frazémů v SPN – učebnice	2
Tabulka (přílohy) č. 2: Přehled frazémů v SPN – pracovní sešit.....	5
Tabulka (přílohy) č. 3: Přehled frazémů v SPN – čítanka	6
Tabulka (přílohy) č. 4: Přehled frazémů v SPN – literární výchova	14
Tabulka (přílohy) č. 5: Přehled frazémů v Alteru – ČJ 8/1	18
Tabulka (přílohy) č. 6: Přehled frazémů v Alteru – ČJ 8/2	22
Tabulka (přílohy) č. 7: Přehled frazémů v Alteru – ČJ 8/3	24
Tabulka (přílohy) č. 8: Přehled frazémů v Alteru – čítanka	25
Tabulka (přílohy) č. 9: Přehled frazémů v Alteru – sešit literární výchovy	30
Tabulka (přílohy) č. 10: Přehled frazémů v Taktiku – učebnice	31
Tabulka (přílohy) č. 11: Přehled frazémů v Taktiku – pracovní sešit	35
Tabulka (přílohy) č. 12: Přehled frazémů v Taktiku – učebnice literatury.....	37
Tabulka (přílohy) č. 13: Přehled frazémů v Taktiku – pracovní sešit na literaturu	37
Tabulka (přílohy) č. 14: Hodnocení dle Čermáka v SPN – učebnice	40
Tabulka (přílohy) č. 15: Hodnocení dle Čermáka v SPN – pracovní sešit.....	41
Tabulka (přílohy) č. 16: Hodnocení dle Čermáka v SPN – čítanka.....	41
Tabulka (přílohy) č. 17: Hodnocení dle Čermáka v SPN – literární výchova	43
Tabulka (přílohy) č. 18: Hodnocení dle Čermáka v Alteru – ČJ 8/1	44
Tabulka (přílohy) č. 19: Hodnocení dle Čermáka v Alteru – ČJ 8/2.....	45
Tabulka (přílohy) č. 20: Hodnocení dle Čermáka v Alteru – ČJ 8/3	45
Tabulka (přílohy) č. 21: Hodnocení dle Čermáka v Alteru – čítanka.....	46

Jitka Burdová, diplomová práce:

Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ pohledem kognitivní lingvistiky

Tabulka (přílohy) č. 22: Hodnocení dle Čermáka v Alteru – literární výchova	47
Tabulka (přílohy) č. 23: Hodnocení dle Čermáka v Taktiku – učebnice	47
Tabulka (přílohy) č. 24: Hodnocení dle Čermáka v Taktiku – pracovní sešit	48
Tabulka (přílohy) č. 25: Hodnocení dle Čermáka v Taktiku – učebnice – literatura ..	48
Tabulka (přílohy) č. 26: Hodnocení dle Čermáka v Taktiku – prac. sešit – literatura..	49

Příloha č. 1: Frazémy a jejich klasifikace

V tabulkách jsou vypsány frazémy, které se objevují v příslušných dílech setu učebnic. Některá sousloví jsou zčásti upravena kurzívou – naznačujeme tím buď úsek určený k doplnění (typ cvičení: vybavení celku/části frazému), nebo frazém záměrně chybně uvedený (typ cvičení: oprava chybného frazému). V případě, že nebylo zcela jisté, jak se má frazém doplnit (z důvodu existence variant), poukazujeme na tuto skutečnost nedokončením ustáleného sousloví (...).

Frazémy dále klasifikujeme do skupin – principy dělení a třídy uvádíme v úvodním slovu k analýze učebnic. Pro úplnost jsme ještě jednou uvedli seznam zkratk, které se v tabulkách objevují.

Přehled frazémů a jejich klasifikace

Tabulka (přílohy) č. 1: Přehled frazémů v SPN – učebnice

SPN – výchova jazyková, komunikační a slohová – učebnice								
	P	Pr	Př	Au	K	B	Kv	Ak
otáčet se jako nebozez	×							
Sama na to kápla.				×				
syčí jako had	×							
kuří oka				×				
odysea					×			
K našim prosbám nezůstali hluší.							×	
den ze dne						×		
chlubit se cizím peřím				×				
široko daleko						×		
Na mě prostě nikdo neměl.							×	
Krve by se ve <i>mně</i> nadořezal.				×				
Víme své.							×	
vzít si slovo							×	
Přepadl nás smutek.							×	
Stojí za to žít.							×	
Když ptáčka lapají, pěkně mu zpívají.			×					
Dvakrát do téže řeky nevstoupíš.			×					
jen v dobrém							×	

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

jeden vedle druhého						×		
jako malý kluk	×							
být ve střehu							×	
mít náskok							×	
na dosah ruky				×				
husí kůže				×				
Lámou si hlavy.				×				
Po lívancích se jen zaprášilo.				×				
být s to							×	
kdo s koho							×	
Jsi vedle!							×	
uvést v úžas							×	
Uhádl jakoby nic.							×	
ve zlém							×	
honit se hlavou				×				
Set sakra pes!							×	
jédamáne							×	
Spí jako dudek.	×							
Mladost radost.			×					
Tomášovi bylo do zpěvu.				×				
vedro k zalknutí				×				
věru							×	
do očí tvrdit				×				
zachovat si zdání							×	
Krkolomnosti se meze nekladou.				×				
Nevím si rady.							×	
Mlčeti zlato, mluvití stříbro.			×					
Je zbytečné plakat nad rozlitym mlékem.				×				
Mladí ležáci – staří žebráci.			×					
to pravé							×	
Jak se do lesa volá, <i>tak se z lesa ozývá.</i>			×					
Tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, <i>až se ucho utrhne.</i>			×					
Jak si usteleš, <i>tak si lehneš.</i>			×					
Kdo chce kam, <i>pomozme mu tam.</i>			×					
S poctivostí <i>nejdál dojdeš.</i>			×					
Co tě nepálí, <i>nehas.</i>			×					
Komu není rady, <i>tomu není pomoci.</i>			×					
Dočkej času <i>jako husa klasu.</i>			×					
Jeden za osmnáct, <i>druhý bez dvou za dvacet.</i>			×					
Co můžeš udělat dnes, <i>neodkládej na zítřek.</i>			×					
V nouzi poznáš <i>přítele.</i>			×					
Nechval dne <i>před večerem.</i>			×					
jako pěst na oko	×							
Každý je svého štěstí strůjcem.			×					

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

strůjcem svého neštěstí								×
zdravý jako řípa	×							
Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.			×					
vypadnout jako cukrář	×							
spát jako dudek	×							
třást se jako sulc	×							
točit se jako čamrda	×							
koukat jako bazilišek	×							
táhnout se jako procesí	×							
sedět jako oukropeček	×							
vytahovat se jako tričko	×							
běžet jako s keserem	×							
klít jako pohan	×							
dělat pravé divy				×				
psí život				×				
jedním dechem				×				
Vzal si život.				×				
Hlavou zeď neprorazíš.			×					
Nevím si rady.							×	
jako zkamenělý	×							
za bílého dne				×				
Cítil jsem se jako doma.	×							
Byl, jako by ho opařili.	×							
vědět si rady							×	
Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.			×					
Šel, kam ho oči vedly.			×					
Tvářil se, jako by mu ulítly včely.	×							
...jako by mi někdo koukal přes rameno.	×							
...jako by se po něm zem slehla.	×							
...jako by ho polili studenou vodou.	×							
...jako by na ni sáhla smrt.	×							
...přitahuje jako magnet.	×							
s větrem o závod				×				
Nevěnoval tomu pozornost.							×	
po meči				×				
Pes, který štěká, nekouše.			×					
Nebude proti tomu.				×				
lilo jako z konve	×							
v zápalu hry				×				
Třásl se jako osika.	×							
Na slovo poslouchalo.							×	
Prokazoval pocty jako bohu.	×							
podobat se jako vejce vejci				×				
jen taktak						×		
řící do očí				×				
bez obalu				×				
Trnuly strachy.							×	

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

darmošlap				×				
Stála nohama na zemi.				×				
Hlavou se vznášela v oblacích.				×				
srdce otevřené				×				
naplno říct							×	
držet při někom				×				
dobrodružství jako na moři	×							
den co den						×		
na každém kroku				×				
připsat na své konto				×				
Šlo do tuhého.				×				
Brala jsem to na lehkou váhu.				×				
Dají pokoj.				×				
mít zapotřebí							×	
Ještě není všem dnům konec.				×				
zdravý selský rozum				×				
To dá rozum.							×	
Celkem	29	0	23	38	1	5	29	1

Tabulka (přílohy) č. 2: Přehled frazémů v SPN – pracovní sešit

SPN – výchova jazyková – pracovní sešit								
	P	Pr	Př	Au	K	B	Kv	Ak
neztrácet čas							×	
mít něco v paměti							×	
škarohlíd				×				
takový blázinec				×				
Nechte to na mně.				×				
Nedělejte si starosti.							×	
...není ani živá duše.				×				
budižkničemu				×				
prudká povaha				×				
Věděli si rady.							×	
držet jazyk za zuby				×				
Mladí ležáci, staří žebráci.			×					
Rozutekli se na všechny strany.				×				
Jako když do vrabců střelí!	×							
Co můžeš udělat dnes, neodkládej na zítřek.			×					
skrznaskrz						×		
Do nejdelší smrti to nezapomenu.							×	
Tudy cesta nevede.				×				
Netvař se jak kakabus!	×							
bohem zapomenutý kraj				×				
...jako by do nás uhodil hrom.	×							
...jako by do něj uhodil blesk.	×							

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

Nedali o sobě vědět.							×	
Nebylo divu.							×	
sejít z cesty				×				
loupat očima				×				
Celkem	4	0	2	12	0	1	7	0

Tabulka (přílohy) č. 3: Přehled frazémů v SPN – čítanka

SPN – výchova literární – čítanka								
	P	Pr	Př	Au	K	B	Kv	Ak
starý jako Metuzalém	×				×			
silný jako Samson	×				×			
Kainovo znamení	×				×			
archa Noemova	×				×			
sedm hubených let	×				×			
egyptské rány	×				×			
sem hubených let	×				×			
Místo nedělá část člověku, ale člověk dělá čest místu.			×					
kulatá jako meloun	×							
Nos má jako skobu.	×							
nohy jako kachna	×							
jedním uchem tam, druhým zase ven				×				
žák jak víno	×							
...leží na srdci.							×	
Před četníky se můžeš schovat, před Bohem ne.			×					
Moje místo je tam, kde jsou moji lidé.			×					
Zle je tomu, kdo je chudý, ještě hůř tomu, kdo je sám.			×					
Kam jedna rodina, příbuzní za ní.			×					
Jedna matka jeden otec a mnoho dětí – v tom je síla Romů.			×					
Nejsou děti, není štěstí.			×					
Proč bych dítě bil? I bez toho ví, že jsem silnější.			×					
Zemře-li otec, pláče duše, zemře-li matka, pláče srdce.			×					
Tonoucí se chytí i břitvy.			×					
Poslouchej rodiče, protože snědli víc chleba než ty.			×					
Jiný ti může poradit, jiný ti může naznačit cestu, ale člověka ze sebe musíš udělat ty sám.			×					
Černý i bílý má červenou krev.			×					
Ovce za koněm nepřijde.			×					

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

V puse tisíce, v kapse pětník.			×					
Rozloučí nás navždy jako smrt.	×							
Bez peněz do hampejzu nelez.				×				
Budu v tom celou duší.				×				
jak zmoklé slepice	×							
Stáhnou z něho kůži ještě zaživa.				×				
Budeš mi muset píchnout.				×				
Ty abys je z toho tahal.				×				
Svůj chleba jím.				×				
mít to těžké							×	
...vypad jak suk.	×							
šeredná jako zvíře	×							
horký jak oheň	×							
nahý jak červ	×							
oděn jak prelát	×							
k smrti unaveni				×				
Padl jako skácený snop.	×							
hlava nehlava						×		
...na dřevo vyplatím.				×				
Byl skoro bez sebe.				×				
donkichot					×			
chodit někam jako na jarmark	×							
Jsme z vody.				×				
Od rána po tom pasu.				×				
Vyfouk jsem mu ji.				×				
Jsem z toho celý tumpachový.				×				
vzít na skřípec				×				
Na kolenou vás prosím.				×				
Jde to jako po másle.				×				
harpagon					×			
Leží jako mrtvola.	×							
hlava nehlava						×		
To není žádný med.				×				
hodovat jako sybarita	×							
vyzáblý jak kostra	×							
kůže jako zlato	×							
věru							×	
u všech všudy						×		
lví podíl				×				
...jak je rok dlouhý.	×							
...dali do pořádku.							×	
Uděláme tomu krátký konec.				×				
Zbledl jako stěna.	×							
v pažích jako v kleštích	×							
jak Herodes	×				×			
Mlčeli jsme jak hrob.	×							
Přijde ho to tuze draho.				×				

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

jak škodnou postrílet	×							
ve všem všudy						×		
namouvěru							×	
jenom naoko				×				
jemné jako chmýří	×							
Z toho chlapička něco bude.							×	
Na to vsadím krk.				×				
namouvěru							×	
ani o chlup hezcí				×				
ptáček zpěváček						×		
odbude v tichosti							×	
pod pokličkou				×				
jako smyslů zbavená	×							
krev ve varu				×				
Stydne krev v žilách.				×				
...strčili pod zámek.				×				
Byla na prkně.				×				
V tom to vězí.							×	
Vine se jako had.	×							
skoba jako vejř	×							
dělat cavyky				×				
tenká jako nitka	×							
nos jako slon	×							
dělat šašky				×				
S tím bude asi svízel.				×				
Stojím oběma nohama na zemi.				×				
noc co noc						×		
noc co noc						×		
Pukne srdce.							×	
jako stín	×							
jako stín	×							
sladké jako med	×							
namouduši							×	
žel bohu							×	
žel bohu							×	
...jiného v srdci máš.				×				
jako střela letí čas	×							
otravný jako jed	×							
Měly se k světu.				×				
oči jako dva uhly	×							
Na nose jim to pozná.				×				
chtě nechtě						×		
věru							×	
Měla namále.				×				
věru							×	
Běžel jak s keserem.	×							
Po všem je.							×	

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

Měl rozum.							×	
Má srdce.				×				
Ranní ptáče dál doskáče.			×					
tvář jako kamennou masku	×							
To je fuk.				×				
To je buřt.				×				
Straší ti na věži.				×				
Řvali, jako by je na nože bral.	×							
Čumíš jak tele na nový vrata.	×							
Přijdem zkrátka.				×				
bůhvíkam							×	
Nestojí ani za fajfku tabáku.				×				
Vorveš mě jako lípu.	×						×	
Ať jsem škodnej.				×				
Tluče špačky.				×				
Vyskočil jako čert z krabičky.	×							
Vypustí duši.				×				
Vypadl z rytmu.				×				
Natahujou ho jako harmoniku.	×							
Kvičí jako prasátko.	×							
lazar na nohy						×		
Člověk – pán tvorstva.			×					
s těžkým srdcem			×					
Nevím si rady.							×	
ulička hanby				×				
V životě mě podrží.							×	
blázinec				×				
Dá si říct.							×	
s malou dušičkou				×				
Má smůlu.				×				
Je jim všechno jedno.							×	
Zní jako nic.	×							
Bude se činit.							×	
Máš nějak moc roupů.				×				
pracovat jako mourovatej	×							
Vyklubal se z něj pěkněj hajzl.							×	
Bude tu strašit ještě sto let.				×				
Zavrtal se jako krtek.	×							
Funěl jako zvíře.	×							
Jako by chtěla nakrmit celý regiment.	×							
Dali hlavy dohromady.				×				
Věděli, kolik uhodilo.				×				
Vypadal jako cirkusák.	×							
Zbledla jako papír.	×							
jako smyslů zbavená	×							
husí kůže				×				
mamlas				×				

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

skrz naskrz						×		
Přepadne mě hrůza.							×	
...upoutalo pozornost.							×	
Vymeje mozek.				×				
zahnat do kouta				×				
bludný kořeny				×				
vkládat velké naděje							×	
To byl hukot.							×	
suma sumárum						×		
Mám leháro.				×				
jak pimprlata	×							
Kopni to do sebe.				×				
Rozřehťal se na celý kolo.				×				
nemehlo				×				
popadnout dech							×	
Postavilo mě to na nohy.				×				
Nevyváděl z míry.				×				
Bylo mi to jedno.							×	
na roztrhání				×				
zčistajasna						×		
bílá vrána				×				
Přesvědčil se na vlastní kůži.				×				
Uvízlo mu to v paměti.							×	
jen taktak						×		
Drží ho na uzdě.				×				
Nevěděl jsem dne ani hodiny.				×				
dlouhá historie				×				
Nebylo na tom zbla pravdy.				×				
Přišlo mu to vhod.							×	
na milost a nemilost						×		
Je to hračka.				×				
Přispěl na pomoc.							×	
voda na Saturninův mlýn				×				
jeden za druhým						×		
mermomocí						×		
Zčervenal jako malina.	×							
Dá mu za vyučenou.				×				
jen taktak						×		
Moc rozumu nepobral.				×				
Byl samá ochota.							×	
Padlo mu to do oka.				×				
Něco v tom klukovi vězí.				×				
Na to dám krk.				×				
Nemám potuchy.							×	
Vystřelila jako blesk.	×							
dávat bacha				×				
Jemu snad ruplo v kouli.				×				

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

Nebuď malej.								×
jasný jako facka	×							
Kápnul na něco.				×				
Pes, věrný přítel člověka.				×				
Skončí to fiaskem.								×
Jít na ně po dobrém.								×
v tu ránu								×
Utrhli se ze řetězu.					×			
jít z kopce					×			
Byl s námi konec.								×
jedna báseň					×			
nabrat dech					×			
Chtěl to mít za sebou.								×
Vypadali jako pobudové.	×							
kluci umouněný								×
Píchnem mu.					×			
rudý jako kus hovězího	×							
Píchnem mu.					×			
Tentokrát to slíznem.					×			
Nešlo nám to přes jazyk.					×			
žhavý do sportování					×			
Číhá hned za rohem.					×			
tvrdé jako cihly	×							
po dobrém nebo po zlém								×
bezbožná hodina					×			
s pusou dokořán					×			
Dostali kvinde.					×			
krátký rozum					×			
kdesi cosi							×	
Ponechávaje nás dva našemu osudu.								×
Chechtá se na celé kolo.					×			
Po špíně ani stopy.					×			
jako smirkový papír	×							
ostřížím zrakem					×			
Byl bez sebe.								×
jedna dvě							×	
nohy jako z olova	×							
tváří v tvář							×	
Byla porážka za dveřmi.					×			
léta letoucí							×	
z plných plic					×			
Nedá se nic dělat.					×			
Vždycky se opičí.					×			
Zavařuje mi hlavu.					×			
Měl co dělat.								×
Řvou, jako by je na nože brali.	×							
Nejsem z toho na větvi.					×			

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

Když to zavařil, tak ať si to taky vyžere.				×				
v jednom kuse				×				
Tak to bysme měli.							×	
Tak mi dej pokoj.				×				
Byl úplně medovej.				×				
Byl jako břitva.	×							
Voni melou pomalu, ale jistě jako boží mlýny.								×
Mně je to buřt.				×				
Rozumíš tomu jako koza petrželi.				×				
v jednom kuse				×				
Tak to bysme měli.							×	
Trpělivost přináší růže.			×					
Pes, který štěká, nekouše.			×					
S jídlem roste chuť.			×					
Žádná kaše se nejí tak horká, jak se uvaří.			×					
Nouze naučila Dalibora housti.			×		×			
Kdo chce s vlky žít, musí s nimi vítit.			×					
Kdo seje vítr, sklízí bouři.			×					
Podej čertu prst a chytí celou ruku.			×					
Když se kácí les, létají třísky.			×					
Není růže bez trní.			×					
Nechval dne před večerem.			×					
Kuj železo, dokud je žhavé.			×					
Není kouře bez ohně.			×					
Zvyk je železná košile.			×					
Sobě ježe kadeřav.			×					
Vím, že nic nevím.					×			
dře jako kůň	×							
pil jak Dán	×							
ret jak trouď	×							
jak d'as	×							
šleh jak blesk	×							
On ví už svý.							×	
Chodí spát se slepicemi.				×				
Hned byl oheň na střeše.				×				
Ztratil hlavu.				×				
Práce nad hlavu.				×				
Nevím, kde mi hlava stojí.				×				
Nemaluj čerty na zeď.				×				
do všeho strkat nos				×				
horké chvíle				×				
Stěny mají uši.			×					
Nemá máslo na hlavě.				×				
Prásknu do bot.				×				
Ty se jdi vycpat.				×				

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

Chytí jako fagule.	×							
Mele pantem.				×				
Sbalil svých pět švestek.				×				
Měl pro strach uděláno.				×				
Má obě ruce levé.				×				
Ať sebou hodí.				×				
Chlapec neví, čím je.				×				
To bych se na to podíval!							×	
Jemu se to vykourilo z hlavy.				×				
Byla na koni.				×				
Meleme z posledního.				×				
Samá ruka, samá noha.				×				
Vzal nohy na ramena.				×				
raz dva							×	
Mlýn je v jednom plameni.				×				
oko z Kašparovy krávy				×				
Slyšel trávu růst.				×				
Smůla se nám lepí na paty.				×				
Nevytáhneme paty z domu.				×				
husí kůže				×				
Hrála všemi barvami.				×				
pečená vařená				×				
...jako by jí nehořelo za patami.	×							
zlatá slova				×				
bezhlavě				×				
Smál se na celé kolo.				×				
Rozplýval se blahem.							×	
Je ve svém živlu.				×				
Je to voda na jeho mlýn.				×				
jako u vytržení	×							
Hoří, nebo co?							×	
Zvedl ruku jako Říman.	×				×			
se zlatým srdcem na pravém místě				×				
Chraň bůh.							×	
dát za pravdu							×	
Co máte na srdci...				×				
Ze sebe vydával vše.				×				
pustit se do něčeho s gustem				×				
z boku na bok							×	
krůček za krůčkem							×	
jak praštěný	×							
Vyprávěl na potkání.				×				
jako praštěný	×							
Co je moc, to je moc.				×				
Nabírá do moldánku.				×				
Na to vezte jed.				×				
ani muk				×				

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

Přijde na mysl.							×	
To dá rozum.							×	
mišmaš						×		
čistá jako z křišťálu	×							
Dala sebou orat.				×				
Z toho oči až přecházejí.				×				
jako šumaři	×							
zlatý věk				×				
Do paměti se mu vrylo.							×	
Jako stroj poopravoval...	×							
v hloubi duše							×	
jako smyslů zbavený	×							
Svízel nebyl v tom, že...				×				
Dívali se na něj spatra.				×				
Priváděl k šílenství.				×				
viset jako pytel	×							
Nic si z toho nedělejte.							×	
Svalil se jako mrtvý.	×							
Byl na svém místě.				×				
Není divu.							×	
jako dělané pro...	×							
Čas skládat účty.				×				
Nohy mu zdřevěněly.				×				
den ze dne						×		
Nenechte se unést.							×	
Pro nic za nic.						×		
Novináře pusťte z hlavy.							×	
Držím vám palce.				×				
bůhví proč							×	
Proti existenci...mluví mnohem víc důvodů...							×	
s hlavou holou jako koleno	×							
ve vyjetých kolejích				×				
Dělal děsivý rozruch.							×	
koneckonců						×		
Propána...							×	
jako sobě rovného	×							
Ocitla se ve slepé uličce.				×				
Celkem	89	0	35	169	14	27	67	1

Tabulka (přílohy) č. 4: Přehled frazémů v SPN – literární výchova

SPN – výchova literární – literární výchova								
	P	Pr	Př	Au	K	B	Kv	Ak
Čert ji vem.				×				
Vrhal se po všem...				×				

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

Praskal ve švech.				×				
Máš to u mě jako ve spořitelně!	×							
Nedal pokoj.				×				
Začínal od základů.				×				
bez pozlátka				×				
fata morgána					×			
fata morgána					×			
jako živou vodu	×							
slovo za slovo						×		
Chytil lelky.				×				
Nikdo ho nepošle nikam.				×				
Ted' to mají marný!				×				
S tím se nedá nic dělat.							×	
čas od času						×		
...jako bychom ho osedlali.	×							
Ve vsi zvoní někomu hranu.					×			
Zvoní hranu, nevím komu.					×			
Něco tu pořád nehraje.				×				
hůl jako pařát	×							
Dají pokoj.				×				
jako na běžícím pásu	×							
přijít na kloub				×				
černý a těžký jako noc	×							
Se na to vykašlu.				×				
Budou kulit vočadla.				×				
mít habaděj				×				
Koukáš jako husa do flašky.	×							
Koukáš, jako když ti spadly hračky do kanálu.	×							
Čumí jako bacil do lékárny.	×							
Civí jako vy(v)oraný myš.	×							
Odešel do věčných lovišť.	×							
paměť jako slonové	×							
paměť jako slonové	×							
Dostals za vyučenou.				×				
Víš svoje.							×	
Vím svoje.							×	
Hlava z toho jde kolem.				×				
nohy jako párátko	×							
daleko široko						×		
cestou necestou						×		
den ode dne						×		
den ode dne						×		
žít jako bozi	×							
Smrt mu z vysoka odpovídá...				×				
Čert veme.				×				
jako ras	×							

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

Čert veme.				×				
Roztrhal jsem tím říkáje své poslední boty.				×				
jako cholera	×							
Kdybyste mě zkrájel.				×				
tma jako v hrobě	×							
život lidský jako sen	×							
...na koňských kopytech roznešena.				×				
...na koňských kopytech roznešena.				×				
Málo o něm soudí.				×				
...jako by na vodě vstával.	×							
srdce jako led	×							
Jdi mně ke všem kozlům.				×				
Řeč se mluví a voda teče a všecko omyje.			×					
Malujte si ho téma nápěkněšíma barvami.				×				
...po tom zapověděném ovoci.				×				
Padla mu zrovna do očí.				×				
na pravdě boží				×				
S revolverem nejsou žádný hračky.				×				
bludné jako kruh	×							
dobrodružství jako na moři	×							
jako saně	×							
jako kat	×							
volky nevolky						×		
pro strýčka Příhodu				×				
Ty peníze jsou vyhozené oknem.				×				
Nevystavují své umění na odív.							×	
jak na trní	×							
věru							×	
...kam ho srdce táhlo.				×				
Carpe diem.					×			
Ze dne si utrhl, co se dalo.				×				
na cizí účet				×				
zkouška dospělosti				×				
Kapánek se v tom naučil chodit.				×				
...si tím lámal hlavu.				×				
Carpe diem – užij dne.					×			
Inter arma silent Musae.					×			
Inter arma silent Musae.					×			
Všude dobře, doma nejlépe.			×					
spory odloženy do octa				×				
koňská délka				×				
Aby už do ní hrom!				×				
Rostli jako z vody.	×							
dopadat rána za ranou						×		

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

krok za krokem						×		
...k večeri, co dům dá.				×				
bohem zapomenutý kraj				×				
Za boha nevím.				×				
Budu nad tebou držet ochrannou ruku.				×				
Budeš se tam mít jako prase v žitě.	×							
To musí bejt hračka!				×				
nechat ve štychu				×				
táhnout za jeden provaz				×				
Když nám píchneš...				×				
Nepřijdem zkrátka.				×				
dělat z života peklo				×				
Vytrhl jste mi tak říkajíc trn z paty.				×				
Ted' ses teda vybarvil!				×				
den co den						×		
Sedl na ni jako na koně.	×							
skrznaskrz						×		
...vidí jako na své dlani.	×							
Nebyl s to...							×	
Miloval je jako svůj život.	×							
noc co noc						×		
Naložil s ním zle.							×	
Já zkusil jako pes!	×							
Tu do sebe šel.				×				
Vlky z lesů žene hlad.			×					
Já za školu jen chodil.				×				
Beru tě za slovo.				×				
...je proti mysli.				×				
Máš-li mi to za zlé.							×	
ani za mák				×				
sem a tam						×		
vodit za nos				×				
den co den						×		
Co je nám po tom?							×	
zlatý věk				×				
...jako by mluvil ze sna.	×							
vznešeně jak pán či paní	×							
namol jak zákon káže	×							
pod obraz				×				
vyhnat z hlavy				×				
Vem ho čert!				×				
Ať nepouští tak pěsti na špacír.								×
Quo vadis?					×			
Se mnou šili všichni čerti.				×				
za nic na světě				×				
...není žádná trefa.				×				
Jsme oba v pěkné kaši.				×				

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

Já mám smůlu.				×				
jako kohout na smetišti	×							
...jako by měla vydechnout naposled.	×							
Řekl mi o ruku.							×	
Byla jsem jako bez dechu.	×							
tvrdý jak pancíř	×							
den co den						×		
Od plíc bych mu řekl...				×				
babylonská věž				×				
...kam oko dohlédlo.				×				
Strká lidem nos do oken.								×
Táhne jako chlap.	×							
Zarve jako poraněný lev.	×							
tu a tam						×		
spálit si prsty				×				
čas od času						×		
sem tam						×		
psí kusy				×				
sem a tam						×		
Nevím to na beton.				×				
v jednom kuse				×				
píď po pídi						×		
Jde jim to do kapsy.				×				
Nemá cenu ho kupovat.							×	
houby s voctem				×				
tvrdé jak pěst	×							
věčná jak svět	×							
Máš na dlani svět.				×				
Celkem	43	0	3	79	9	20	11	2

Tabulka (přílohy) č. 5: Přehled frazémů v Alteru – ČJ 8/1

Alter - výchova jazyková - ČJ 8/1								
	P	Pr	Př	Au	K	B	Kv	Ak
Kdo dřív přijde, může si vybrat.								×
Moudřejší ustoupí.			×					
Honza má ještě půlnoc.				×				
psí počasí				×				
Nebrat to na lehkou váhu.				×				
Neměl na růžích ustláno.				×				
Neříkej hop, dokud nepřeskočíš.			×					
Nevybírej, ať nepřebereš.			×					
Nikdo mu cestičku neprošlapal.				×				
Nechval dne před večerem.			×					
Nehas, co tě nepálí.			×					
Nevidí si na špičku nosu.				×				

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

Nejsem dnešní.				×				
Tam už ani nepáchnu.				×				
Nebyla tam ani noha.				×				
Nekupuj zajíce v pytli.				×				
Není všechno zlato, co se třpytí.			×					
Pes, který štěká, nekouše.			×					
Neštěstí nechodí po horách, ale po lidech.			×					
Jen jedno je jisté, že jisté není nic.			×					
Pro jedno kvítí slunce nesvítí.			×					
Nesud', abys <i>nebyl</i> sám souzen.			×					
Kdo je <i>bez viny</i> , ať hodí kamenem.			×					
Tobě <i>není nic</i> svaté.				×				
<i>Neštěstí</i> nechodí po horách, ale po lidech.			×					
...že jsem z toho byl <i>nesvůj</i> .							×	
Sliby chyby.			×					
Knihy – nejlepší přítel člověka.			×					
Mluvití stříbro, mlčeti zlato.			×					
Ten tomu dal!				×				
Sytý <i>hladovému</i> nevěří.			×					
Kdo chce <i>psa</i> bít, <i>hůl</i> si vždycky najde.			×					
Kdo jinému <i>jámu</i> kopá, sám do ní padá.			×					
Neříkej <i>hop</i> , dokud jsi nepřeskočil.			×					
Lež má krátké <i>nohy</i> .			×					
Čin <i>čertu</i> dobře, peklem se ti odmění.			×					
Řemeslo má zlaté <i>dno</i> .			×					
Má obě <i>ruce</i> levé.				×				
Roman má zlaté <i>ruce</i> .				×				
Ivana má hroší <i>kůži</i> .				×				
Koupil to za pět <i>babek</i> .				×				
Máte <i>srdce</i> na pravém místě.				×				
Co na srdci, to na <i>jazyku</i> .			×					
Chybami se <i>člověk</i> učí.			×					
Nové koště dobře <i>mete</i> .			×					
Mráz kopřivu <i>nespálí</i> .			×					
Měli jsme z pekla <i>štěstí</i> .				×				
Udělat kozla <i>zahradníkem</i> .				×				
<i>Já</i> o koze, on o voze.				×				
Jak jsem koupil, tak <i>prodávám</i> .				×				
černý jako...	×							
chytrý jako...	×							
zelený jako...	×							
sladký jako...	×							
rvou se jako...	×							
začervenala se jako...	×							
oči modré jako...	×							

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

vlasý hebký jako...	×							
líný jako...	×							
pilný jako...	×							
mlčí jako...	×							
třese se jako...	×							
krade jako...	×							
Kam nechodí slunce, tam chodí lékař.			×					
Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.			×					
Rozumnější ustoupí.			×					
... vítězům i poraženým.				×				
boj s větrnými mlýny				×				
bouře ve sklenici vody				×				
číst někomu levity				×				
Damoklův meč					×			
danajský dar					×			
dát za někoho ruku do ohně				×				
hádat se o kozí chlup				×				
hledat včerejší den				×				
hřát si hada na prsou				×				
husarský kousek				×				
jablko sváru				×				
jádro pudla				×				
Jobova zvěst					×			
Kostky jsou vrženy.					×			
kyselé hrozny				×				
zakopaný pes				×				
jako kůl v plotě	×							
jako kůl v plotě	×							
černá jako uhel	×							
Kdo si rozumí se dřevem, ten se ve světě neztratí.								×
...jako by mu ulétly včely.	×							
Kde je kouř, tam je taky oheň.			×					
...co jí síly stačily.				×				
<i>Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.</i>			×					
Nechod' tam, kde nejsi vítán.			×					
schytal poznámku							×	
Být, či nebýt?					×			
...měj jsem štěstí.							×	
Kdo se nekouká, nemůže nic vidět.			×					
Tak už to vyklop!				×				
Neumí držet jazyk za zuby.				×				
Co neví, to nepoví.				×				
Mlčí jako hrob.	×							
Nevidí si do pusy.				×				
Všechno vyzvoní.				×				
Mlčí, jako kdyby mu pusu zašil.	×							

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

Je skoupý na slovo.				×				
Pustila si pusu na špacír.				×				
Z něho nikdo nic nedostane/nevytáhne.				×				
Má řečí jako bába na trhu.	×							
Lež má krátké nohy.			×					
Mluví stříbro, mlčí zlato.			×					
Líná huba, holé neštěstí.			×					
Jak si usteleš, tak si lehneš.			×					
Kde <i>nic není</i> , ani čert nebere.			×					
Neříkej hop, dokud <i>nepřeskočíš</i> .			×					
Tvářila se, jako by...	×							
darmožrout				×				
neznaboh				×				
tlučhuba				×				
kazisvět				×				
strašpytel				×				
vydřiduch				×				
španělská vesnice				×				
labutí píseň				×				
Nebud' labuť!				×				
To je pro kočku.				×				
úřední šiml				×				
Je v sedmém nebi.				×	×			
zakopaný pes				×				
železná vůle				×				
stát jako solný sloup	×							
ronit krokodýlí slzy				×				
kočičí stříbro				×				
vzít to za bernou minci				×				
koňská dávka				×				
Veni, víd, vici.					×			
Heuréka!					×			
non plus ultra					×			
Kdo se ptá, hodně se dozví.			×					
vzdušné zámky				×				
Bližšia košela ako kabát.			×					
Komu niet rady, tomu niet pomoci.			×					
Mať jazyk ostrá jako britva.			×					
Co na sercu, to i na języku.			×					
Kto póžno chodzi, sam sobie szkodzi.			×					
Wszędzie dobrze, a doma najlepiej.			×					
Što na srcu, to na jeziku.			×					
Koliko glava, toliko misli.			×					
Prijatelja spoznaš v nesreči.			×					
Jabolko ne pade daleč od drevesa.			×					
Ne hvali dneva před večerom.			×					
Šta na srcu, to i na jeziku.			×					

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

Daleko od očiju, daleko od srca.			×					
Šta muči, uči.			×					
Utro večera mudreněje.			×					
Korni učenija gor'ki, da plody sladki.			×					
S glaz doloj – iz serdca von.			×					
Podaruvanomu koňu na zuby nedyvis'.			×					
Jak sobi postelyš, tak i vyspyšsja.			×					
Ščo holova, to rozum.			×					
...se stal zázrak.							×	
Nesmiš ponechat nic náhodě.							×	
Lež má krátké nohy.			×					
Boží mlýny melou pomalu, ale jistě.			×					
Chybami se člověk učí.			×					
Pýcha předchází pád.			×					
Hlad je nejlepší kuchař.			×					
Účel světí prostředky.			×					
Tichá voda břehy mele.			×					
Jablko nepadá daleko od stromu.			×					
Jedna vlaštovka jaro nedělá.			×					
Práce kvapná – málo platná,			×					
...co se jí honilo hlavou.				×				
Celkem	22	0	71	63	9	0	5	1

Tabulka (přílohy) č. 6: Přehled frazémů v Alteru – ČJ 8/2

Alter – výchova komunikační a slohová – ČJ 8/2								
	P	Pr	Př	Au	K	B	Kv	Ak
Žádná práce mu nevoněla.				×				
Stále jen chytal lelky.				×				
Nedá si nic líbit.							×	
Nedá se zlomit.				×				
Rozděлил by se o poslední sousto.				×				
Neber to <i>na lehkou váhu</i> .				×				
Vypadá, jako by neuměl do pěti počítat.	×							
Vypadá jako neviňátko.	×							
Vypadá, jako by spolkl všechnu moudrost.	×							
Ten by mohl skály lámat.				×				
Žije si jako v bavlnce.	×							
Co na srdci, to na jazyku.			×					
Ten se nepřetrhne.				×				
Je to hlava otevřená.				×				
lamželezo				×				
jako v bavlnce	×							
k nespočítání							×	
Byl tentam.						×		

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

Má klapky na očích.				×				
Má za ušima.				×				
Zvládl to levou zadní.				×				
Má pro strach uděláno.				×				
Lepí se mu smůla na paty.				×				
Pro halíř by si nechal vrtat koleno.				×				
Vypadá, že neumí do pěti počítat.				×				
Mohl si na tom vylámat zuby.				×				
Z očí mu spadly šupiny.				×				
Je to dítě štěstěny.				×				
Daroval by i poslední košili.				×				
Srdce mu spadlo do kalhot.				×				
Vypočítala by vám to na prstech.				×				
Dochvilnost je vlastnost králů.			×					
Za ten bych nedal ani zlámanej euro!								×
jako máločeho	×							
...se dali do řeči.							×	
od hlavy k patě				×				
jako pták v kleci	×							
modré jako šmolka	×							
jako modrá skalice	×							
mrazivého jako led	×							
Méně je někdy více.			×					
...lehce a rychle, jako by létali.	×							
hudba budoucnosti				×				
...si vtiskne do paměti.							×	
Váží každé slovo.				×				
Váží slova na lékárnických vážkách.				×				
Jeho slova mají/nemají váhu.				×				
Vyrčeného slova čtyřmi páry volů zpátky nevtáhneš.			×					
Zle jest, když jazyk před rozumem utíká.			×					
Člověka po řeči, bylinu po vůni poznáš.			×					
Ber za kliku, ne za slovo.			×					
Kdo chce pěkně mluvit, musí pěkně myslit.			×					
Laskavé slovo najde laskavé ucho.			×					
Jak mluvíš o cizích, tak uslyšíš o svých.			×					
Čiň jazykem, jen rukám vůli nedávej.			×					
Ruka rozumu nemá.			×					
Líná huba, holé neštěstí.			×					
Mluvit stříbro, mlčeti zlato.			×					
Vytrvalost vede k cíli.			×					
Tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne.			×					
Svůj k svému.			×					

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

Vrána k vráně sedá.			×					
Odvážnému štěstí přeje.			×					
Opatrnosti nikdy nezbývá.			×					
Dobré zboží chválí se samo.			×					
Samochvála smrdí.			×					
Co tě nepálí, nehas.			×					
Dobrá rada nad zlato.			×					
Komu není shůry dáno, v apatyce nekoupí.			×					
Nikdo učený z nebe nespádl.			×					
Nic si nedělejte z toho...							×	
Jednám s rozvahou?							×	
panenko skákavá							×	
černý korzár				×				
Cítí se... jako doma.	×							
nošení sov do Athén				×	×			
Čert vem...				×				
Nebyla tam ani noha.				×				
Celkem	12	0	26	31	1	1	7	1

Tabulka (přílohy) č. 7: Přehled frazémů v Alteru – ČJ 8/3

Alter - výchova jazyková - ČJ 8/3								
	P	Pr	Př	Au	K	B	Kv	Ak
vidět v živých barvách				×				
Krakonošovy zahrádky				×				
ježkovy oči				×				
Achillova pata					×			
Tantalova muka					×			
Midasovy uši					×			
dračí setba				×				
Neruš mi mé kruhy.					×			
To dá rozum.							×	
černí baroni				×				
Sebral, co se mu dostalo do rukou.				×				
Leží mu svět u nohou.				×				
místo posledního odpočinku				×				
Petrovi jde práce od ruky.				×				
Šla mu práce od ruky.				×				
psí počasí				×				
ze všech sil							×	
Přijde si u nás na své.							×	
<i>Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.</i>			×					
<i>Když ptáčka lapají, pěkně mu zpívají.</i>			×					
Tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne.			×					

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

<i>Kdo se směje naposled, ten se směje nejlíp.</i>			×					
<i>Kdo pozdě chodí, sám sobě škodí.</i>			×					
<i>Kolik jazyků umíš, tolikrát jsi člověkem.</i>			×					
<i>Pamatovala císaře pána.</i>				×				
<i>Neštěstí nechodí po horách, ale po lidech.</i>			×					
<i>Měl štěstí v neštěstí.</i>				×				
<i>Vypadá jako hromádka neštěstí.</i>				×				
<i>Liná huba, holé neštěstí.</i>			×					
<i>Slyší trávu růst.</i>				×				
<i>Kam vkročí, tam sedm let tráva neroste.</i>				×				
<i>Už na něm roste trávníček.</i>				×				
<i>...přineslo své plody.</i>				×				
<i>Úsilí přineslo své plody.</i>				×				
<i>...přineslo své plody.</i>				×				
<i>zelené karty</i>				×				
<i>nejmín po sté</i>							×	
<i>Kdo si přírody váží, ten ji i miluje.</i>			×					
<i>Dostává se na šikmou plochu.</i>				×				
<i>Jdi k čertu.</i>				×				
<i>tahat za někoho kaštiny z ohně</i>				×				
<i>Řekni to na rovinu.</i>							×	
<i>Mluvili o... vždy v dobrém.</i>							×	
<i>volské oko</i>				×				
<i>Má obě ruce levé.</i>				×				
<i>Má zlaté ručičky.</i>				×				
<i>Je jako hrom do police.</i>				×				
<i>Chová se jako slon v porcelánu.</i>	×							
<i>...jako by s ním čerti šili.</i>	×							
<i>Kde ni není, ani čert nebere.</i>			×					
<i>Jak si usteleš, tak si lehneš.</i>			×					
<i>Hned se směje na celé kolo.</i>				×				
Celkem	2	0	11	29	4	0	6	0

Tabulka (přílohy) č. 8: Přehled frazémů v Alteru – čítanka

Alter - výchova literární - čítanka								
	P	Pr	Př	Au	K	B	Kv	Ak
<i>vznášet jako pták</i>	×							
<i>Přeletěl jako vítr.</i>	×							
<i>Srdce plesalo.</i>							×	
<i>s těžkým srdcem</i>				×				
<i>Bylo jí těžko u srdce.</i>				×				
<i>hned sem, hned tam</i>						×		

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

Jako by Odysseovi někdo nalil do žil nové síly.	×			×				
sem tam						×		
...co na mysli máš!							×	
neznaboh				×				
zlí jazykové				×				
zlé jazyky				×				
se srdcem těžkým				×				
Co svět světem stojí.						×		
spolu jako dobří známí	×							
Rovný rovného si hledá.			×					
Vrána k vráně sedá.			×					
Nebud' hejsek.				×				
sem tam						×		
Jsou ti tam.						×		
Přišla jeho hodina.				×				
Vstoupil do něho satan.							×	
Co by kamenem dohodil.				×				
ze strany na stranu						×		
Co je psáno, to je dáno.			×					
Oblékal se jako žebrák.	×							
Stál uprostřed jako blázen.	×							
kvést jako růže	×							
Nosil v srdci svém.							×	
mlčet jak hrob	×							
tlučhuba				×				
zbůhdarma							×	
přispívat jí k blahu							×	
obrácen v prach				×				
div z diva						×		
Bůh mi svědek.							×	
jeden přes druhého						×		
Každý na to jde od lesa.			×					
Nebyla by jim proti mysli.							×	
Pak nebude cesta zpátky.				×				
jako sníh bělounká	×							
jako med slad'ounká	×							
rovný s rovnými						×		
Scházela jako sníh na slunci.	×							
Případlo jí jednou na mysl.							×	
Byli jako u vytržení.				×				
Dávám ti plnou moc.							×	
Máte-li rozum.							×	
nad zlato draží klénot				×				
Dobrá mysl půl zdraví jest.			×					
Jako když se něco z lopaty shodí.	×							
jako k řezníku telátka vedou	×							

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

jako hovádko do stáda vedou	×							
jakéž takéž						×		
Až budou s to se dohodnout.							×	
Nevím věru...							×	
Neměl stání.				×				
Neměl oči pro žádnou jinou.				×				
...dá strašlivou lopotu.				×				
Máte dobré srdce.				×				
Ten vám vyhoví na jediné mrknutí.				×				
Klid' se mi z očí!							×	
Odpovědnost jsem vzala na sebe.							×	
Mi nepřišlo na mysl.							×	
Nebral to tak vážně.							×	
Klesal na myslí.							×	
Jako by mé srdce tiskl svěrák.	×							
To je po chuti.				×				
dát život v sázku				×				
...na sebe vzal.							×	
...jehož mi samo nebe seslalo.				×				
zkusit štěstí							×	
jeden na druhém						×		
Když chceš, tak to jde.				×				
doprava doleva						×		
Chytli se do křížku.				×				
Byla ve svém živlu.				×				
Na uzdě držte cit svůj.				×				
Na mou věru...							×	
Mu přišlo na mysl.							×	
ptačí prsa				×				
Zapustil kořeny.				×				
Co vám na tom sejde.							×	
připadat někomu jako zvíře	×							
Sedl jsem jako na koně.	×							
To by byl virvar.				×				
až běda							×	
...kterému nedůvěřuji jako ďáblu.	×							
přivést na mizinu				×				
přivést na mizinu				×				
bez marnotratníků				×				
jedno tělo a duše				×				
Ruku na to.				×				
Už mají plný žaludek vašich směnek.								×
Nemá ani vindry.				×				
Byl bych z toho měl smrt.				×				
Se budu smát já na jejich účet.				×				
den ze dne						×		
jako mramorový sloup	×							

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

Ani nehnul brvou.				×				
Ego sum papa!					×			
ó běda, třikrát běda							×	
na mou duši							×	
...nevěstilo nic dobrého.							×	
S tím nechci mít co dělat.							×	
Má co dělat s...							×	
na mou duši							×	
na mou duši							×	
namoutě							×	
se třpytil jako bář	×							
Všecko jí v rukou jen hrálo.				×				
...že jí to není vhod.							×	
jako blesk projel jeho duši	×							
dlouhé jako proudy	×							
Se zarděla co růže.	×							
Není s ním žádného porřízení.				×				
jako socha bez myslu	×							
Komu zvoní hodinka, komu?					×			
Ó běda mi, běda, běda!							×	
Díval se u vytržení na ně.				×				
jako fošna mezi prkny	×							
od roku k roku						×		
Teď kvapem sejde.							×	
Pukalo Horáčkovi srdce.							×	
Stůj co stůj.						×		
Sobě nevím rady.							×	
Motal se jako ztracený.	×							
K popukání, k popukání, věru k popukání.				×				
...bylo nad všechny jeho síly.				×				
Dyž pustěj rozum na špacír...				×				
Byl jak pytel blech.	×							
A za nosem rovnou šel...				×				
Stál tam jak sloup.	×							
Stál jako sloup.	×							
noc co noc						×		
noc co noc						×		
Pukne srdce.							×	
Proletěl jako stín.	×							
Jako stín se vznášel.	×							
sladké jako med	×							
vonný jako kadidlo	×							
píseň za písni						×		
Běda!							×	
Jakože je Bůh na nebi...							×	
Běda mé duši!							×	

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

Rány boží!							×	
Pořádek světa byl zvrácen na ruby.				×				
Na hradbách nebylo živé duše.				×				
Chtěli ze mě vycedit krev.				×				
jedna za druhou						×		
Třesa sebou jako v horečce...	×							
Se probudil jako ze sna.	×							
Nešlo lidem vůbec na rozum.							×	
Člověku se honí hlavou.				×				
Chci mít pokoj!				×				
Věci se mi honí hlavou.				×				
Jednáš moc na vlastní pěst.				×				
Chtěl by mě pořád držet za ručičku.				×				
Škoda o tom zas mluvit.							×	
Nechce se do toho vložit.							×	
samá planá slova				×				
Ani co by se za nehet vešlo.				×				
Slzy jako hráchy se jí koulely po tváři.	×							
jako když utne	×							
ruku v ruce						×		
vrhnout se jako na nepřítele	×							
Přišel vhod.							×	
Udělal s plátnem, co se dalo.							×	
žluté jako slunce	×							
Škrábejte jak slepice!	×							
Je s tebou konec.				×				
Prohodil pár vět s...							×	
Zůstala jsem jako přimrazená.	×							
Vůbec jsme nestoupala v jejích očích.				×				
Nebyl s to zbavit mě...							×	
...ticho, jako by všichni ti lidé zatajili dech.	×							
Proletělo mi hlavou...							×	
... jako blesk	×							
Kde se vzal, tu se vzal...						×		
s napětím všech svých sil							×	
Lítá jako šipka.	×							
Skáče jako veveřice.	×							
Zrudla jako granátové jablko.	×							
co naplat							×	
Po jablkách nikde ani památky.				×				
pomalů a tiše jako stín	×							
sladká jak růženec	×							
šťastný jako v ráji	×							
Kam jste dohlédli, všechny...							×	
Kroužili tu pořád jako supi kolem mršiny.	×							

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

zlatý věk				×				
...se množily jako houby po dešti.	×							
Rozhazovali rukama nohama.						×		
...přicházela na buben.				×				
sem tam						×		
...si jí vezme na starost							×	
Až srdce plesalo.							×	
pískat jako šílenec	×							
O to nechceme za nic na světě přijít.				×				
Kam jste dal voči?				×				
jemináčku							×	
sem a tam						×		
Co oči nevidí, z toho se žaludek neobrací.								×
byl tentam						×		
V žilách nám ztuhla krev.				×				
Pomluvě neujdeš.			×					
Celkem	52	0	6	64	2	25	56	2

Tabulka (přílohy) č. 9: Přehled frazémů v Alteru – sešit literární výchovy

Alter - výchova literární - literární výchova								
	P	Pr	Př	Au	K	B	Kv	Ak
překročit řeku Styx					×			
Byla to hotová odysea.					×			
pomazaný Páně					×			
jidášský groš					×			
Jsem úplný lazar.					×			
sedmispáč				×				
Došel štěstí.				×				
faux pas					×			
Vrána k vráně sedá, rovný rovného si hledá.			×					
Peníze vládnu světem.			×					
brátí se na onen svět				×				
dostávat hubu				×				
Co Čech, to zloděj.								×
Splatit dobro dobrem dokáže každý chám, dobrem zlo jen velikán.			×					
Oko za oko, zub za zub.					×			
...vmetli rukavičku do tváře.				×				
mluvit do větru				×				
ztratit hlavu				×				
dělat z komára velblouda				×				
ptačí prsa				×				
ego sum papa					×			

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

O co šlo?							×	
za babku				×				
cesta do pekel				×				
krok za krokem						×		
napsal načisto							×	
na jedno posezení				×				
tlučení špačka				×				
Posvítili nám i oni na cestu?				×				
Dyž pustěj rozum na špacír...				×				
Popusťte uzdu své fantazii.				×				
Tyto cesty... vedou jen do pekel.				×				
Atlantova tíže					×			
...přicházely na buben.				×				
slovo za slovem						×		
Celkem	0	0	3	18	9	2	2	1
Slovníčky a přehledy								
Řemeslo má zlaté dno.			×					
Nebyla tam ani noha.				×				
Celé město bylo na nohou.				×				
Celkem	0	0	1	2	0	0	0	0
Sešit i slovníček	0	0	4	20	9	2	2	1

Tabulka (přílohy) č. 10: Přehled frazémů v Taktiku – učebnice

Taktik – výchova jazyková, komunikační a slohová – učebnice								
	P	Pr	Př	Au	K	B	Kv	Ak
Skáče jako míč.	×							
Lilo jako z konve.	×							
brnkačka				×				
překročit Rubikon					×			
překročit Rubikon					×			
Kostky jsou vrženy.					×			
Veni, vidi, vici.					×			
Přišel jsem, viděl jsem, zvítězil jsem.					×			
hlava rodiny				×				
chytrý jako liška	×							
Mluví do větru.				×				
Lucie, noci upije.		×						
černý pátek				×				
růžové sny				×				
modrá krev				×				
růžové brýle				×				
zlatá horečka				×				
bílá vrána				×				

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

zlatý důl				×				
kancelářská myš				×				
položít peníze na dřevo				×				
Vraceli se domů s nepořízenou.				×				
budižkničemu				×				
Dám za něj hlavu na špalek.				×				
Nemá to ani hlavu, ani patu.				×				
hlava rodiny				×				
Historia magistra vitae.					×			
Historie je učitelkou moudrosti.					×			
Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.			×					
Lež má krátké <i>nohy</i> .			×					
Práce kvapná, málo <i>platná</i> .			×					
Co můžeš udělat dnes, neodkládej na <i>zítra</i> .			×					
Kdo šetří, má za <i>tři</i> .			×					
Kuj železo, dokud je <i>žhavé</i> .			×					
Je to otrava.							×	
andělské karty				×				
Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.			×					
Kdo nic nedělá, nic nezkazí.			×					
Kdo chce mít všechno, nemá nic.			×					
Kdo hledí na mraky, nebude sklízet.			×					
Z toho mám radost.							×	
Tomu rodiče měli jít dost naproti.				×				
nasazovat někomu psí hlavu					×			
nasazovat někomu psí hlavu					×			
Ani psa by ven nevyhnal.				×				
Bylo nám to celkem jedno.							×	
Ráno moudřejší večera.				×				
do široka daleka						×		
být s to							×	
kdo s koho							×	
Byl z toho dočista vedle.				×				
Svědomy měl čisté.				×				
Nebylo vidět na krok.				×				
Odvážnému štěstí přeje.			×					
Neříkej hop, dokud jsi nepřeskočil.			×					
Nechval dne před večerem.			×					
Naoko předstíral.			×					
Člověk se nikdy nezbaví toho, o čem mlčí.			×					
Podrav pánbůh.							×	
jít spát se slepicemi				×				
Nekupuj zajíce v pytli.				×				
krokodýlí slzy				×				
babí léto				×				

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

Nejsem s to určit.								×	
kdo s koho								×	
Běželi jsme jako o život.	×								
Ryje-li krtek v lednu, končí zima v květnu.		×							
O Všech svatých větry jsou-li, znamenají zimu proměnlivou; přijdou-li ale s Ondřejem, dobré zimy se nadějem.		×							
Na Ludmily světice obouvej střevíce.		×							
Když svatý Štěpán vyfouká bláto, bude pěkné jaro nato.		×							
Jestli se Filip a Jakub zasměje, jistě se hnedle čočka zaseje.		×							
Je-li bouřka na Bartoloměje, na podzim se pořád změna děje.		×							
Úplně se tím nechala unést.				×					
Sedla na lep.				×					
Nestál můj den za nic.								×	
Nevidí si na špičku nosu.				×					
Jede ve vyjetých kolejích.				×					
Nalil čistého vína.				×					
Život mu visel na vlásku.				×					
Roznesl ho na kopytech.				×					
Vykouřili dýmku míru.				×					
Vyhrál na celé čáře.				×					
Měl život na kahánku.				×					
Vyložil karty na stůl.				×					
nebýt s to vše zaplatit včas								×	
Ty jsi to opět zmastil.				×					
Padla si mi do voka.				×					
zčistajasna								×	
Jsi mi padla do voka.				×					
žaludek jako na vodě	×								
Pochybování je počátkem moudrosti.			×						
Šel, kam ho nohy nesly.				×					
Hádej, odkud vítr fouká.				×					
jako znovu narozená	×								
...jde práce hezky od ruky.				×					
Přiložil ruce k dílu.				×					
Dali do přípravy vše.								×	
jako tělo bez duše	×								
Viděl na vlastní oči.								×	
novinářská kachna				×					
Je mi jasné.								×	
...si vydobude svou.								×	
Okolí mi dalo za pravdu.								×	
Než bych řekl švec.				×					

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

Netvař se, jako by ti uletěly včely.	×							
Měla se jak v bavlnce.	×							
Každý den může být ten poslední.				×				
den ode dne						×		
z domu do domu						×		
chytrý jako chobotnice								×
jako jeliman	×							
tváří v tvář						×		
plavat proti proudu				×				
s velkým srdcem				×				
oči jako fotoaparát	×							
pilný jako včelka	×							
Mluví do větru.				×				
bílý jako stěna	×							
tvrdohlavý jako mezek	×							
jazyk jako břitva	×							
tlustý jako sud	×							
štíhlý jako proutek	×							
tvrdý jako skála	×							
líný jako veš	×							
vysoký jako topol	×							
oči jako studánky	×							
úlisný jako had	×							
hezká jako obrázek	×							
paměť jako slon	×							
Bez práce nejsou koláče.				×				
Dělat dvě věci najednou je jako nedělat žádnou.				×				
Komu se nelení, tomu se zelení.				×				
Kde člověk pracuje, zem nelenoší.				×				
Vrhá se do všeho po hlavě.						×		
Kam vítr, tam plášť.						×		
hlava otevřená						×		
V ústech med, a v srdci jed.						×		
Stojí na vlastních nohou.						×		
Má zlaté srdce.						×		
Dostal se do slepé uličky.						×		
Sype si popel na hlavu.						×		
Tváří se jako hromádka neštěstí.	×							
Nemá všech pět pohromadě.						×		
Má srdce z kamene.						×		
Neví, kde mu hlava stojí.						×		
Táhne za jeden provaz.						×		
Dělá to jen naoko.						×		
jako toulavá kočka	×							
ani vidu, ani slechu							×	
plíživě jako stín	×							

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

Vylévá si zlost.				×				
Moc krásy nepobral.				×				
nezbeda				×				
oči jako dvě studánky	×							
mladý jako při stvoření světa	×							
Vrátí se jako vyměněný.	×							
mrazivý jako led	×							
princ na bílém koni				×				
tenký jako tkanička nebo vlněná nit	×							
Celé město jí leží u nohou.				×				
Celkem	32	7	20	70	9	6	15	1

Tabulka (přílohy) č. 11: Přehled frazémů v Taktiku – pracovní sešit

Taktik – výchova jazyková, komunikační a slohová – pracovní sešit								
	P	Pr	Př	Au	K	B	Kv	Ak
Do všeho strká nos.				×				
zvědavá jako opice	×							
utopit jako kotě	×							
Tomu rozumí jako koza petrželi.				×				
Myslím, tedy jsem.					×			
(pes,) věrný přítel (člověka)				×				
Boží mlýny melou pomalu, ale jistě.			×					
S poctivostí nejdál dojdeš.			×					
Malé ryby, taky ryby.			×					
Hádej, hádej, hadači...							×	
Tak <i>málo</i> se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne.			×					
Jak se do <i>parku</i> volá, tak se z lesa ozývá.			×					
Co jsi z úst vypustil, ani párem <i>oslů</i> nedostaneš zpět.			×					
Kdo málo chce, tomu <i>hodně</i> schází.			×					
Kdo chce s vlky žít, musí s nimi <i>pít</i> .			×					
Koho <i>housku</i> jíš, toho <i>píseň</i> zpívej.			×					
Sejde z <i>úst</i> , sejde z <i>mysli</i> .			×					
jako kočka s myší	×							
sejít z cesty							×	
jít s dobou							×	
kdo s koho							×	
Novoroční noc jasná a klidná, bude povětrnost pro úrodu vlídná.		×						
Jestli země v lednu měsíci otevřena jest, a obzvláště když polední větrovi přitom silně bouří, tedy panují rýmy a jiné nemoci.		×						

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

Lednové mlhy věští mokré jaro.		×						
Když červík v lednu ze země leze, zima až do května se poveze.		×						
Svatá Eudokie, psa po uši sněhem zavěje.		×						
Pěkný den na svatého Josefa zvěstuje dobrý rok.		×						
Je-li duben pěkný, bude květen ještě lepší.		×						
Pěkné růže v zahrádkách věští pěkný podzimek a pozdní zimu.		×						
Když se v listopadu hvězdy třpytí, mrazy se brzo uchytí.		×						
Pro mě za mě.						×		
Neměl, kam by hlavu složil.				×				
Vše se s ním zatočilo.				×				
Stáří čas moudrosti.		×						
Mladost radost.		×						
Kdo chce psa bít, vždycky si hůl najde.		×						
Kdo chce kam, pomozme mu tam.		×						
Hraje všemi barvami.				×				
kdo s koho							×	
být s to							×	
Byl, jako by ho polili studenou vodou.	×							
Šel, kam ho táhlo srdce.				×				
Mluvil, jak mu zobák narostl.	×							
Nabral si peněz, kolik jen unesl.				×				
Lilo jako z konve.	×							
Hráli jako zamlada.	×							
být nesvá							×	
Rodičům nebylo do smíchu.				×				
Zahulákal jako na lesy.	×							
svatý týden				×				
Když chce kam, pomozme mu tam.			×					
Ani oka nezamhouřil.				×				
Zůstali stát jako opaření.	×							
Byla na roztrhání.				×				
Jezdí na kole jako drak.	×							
Vyrazil mu tím dech.				×				
...aby měl otevřenou cestu.				×				
V matematice plave.				×				
Přijdou vniveč.				×				
Měla křandy.				×				
Pustil to z hlavy.							×	
malý krok a velký skok pro lidstvo					×			
držgrešle				×				
nechat si koleno vrtat				×				

Jitka Burdová, diplomová práce:

Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ pohledem kognitivní lingvistiky

chytrý jako liška	×							
Mlaskaly jako prasátka.	×							
Bez práce nejsou koláče.			×					
Co na srdci, to na jazyku.			×					
Láska hory přenáší.			×					
Lež má krátké nohy.			×					
Mnoho psů – zajícova smrt.			×					
Celkem	12	13	16	19	2	1	8	0

Tabulka (přílohy) č. 12: Přehled frazémů v Taktiku – učebnice literatury

Taktik - výchova literární - učebnice								
	P	Pr	Př	Au	K	B	Kv	Ak
vyšší společnost				×				
vdát se z rozumu				×				
zlaté období				×				
Celkem	0	0	0	3	0	0	0	0

Tabulka (přílohy) č. 13: Přehled frazémů v Taktiku – pracovní sešit na literaturu

Taktik - výchova literární - pracovní sešit								
	P	Pr	Př	Au	K	B	Kv	Ak
vodit za nos				×				
křížem krážem						×		
sem a tam						×		
nemít stání				×				
strnout v údivu				×				
boj na život a na smrt				×				
zuby bělostné jako perly	×							
nemít nouzi o...							×	
zdráv na duchu i na...				×				
hýřit se slovy							×	
vyšší kruhy				×				
zamilovat se na první pohled				×				
Dokonáno jest.							×	
boží soud				×				
budit hrůzu							×	
Pro krásu se musí trpět.			×					
držet jako dítě panenku	×							
jako holoubátko sněhobílé	×							
milostný trojúhelník				×				
den po dni							×	
Srdce puká.							×	
prokázat milost							×	
po čertech (milostivý)				×				

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

rána do čepice				×				
krindapána							×	
Bůh mě zatrat'.							×	
semhle tamhle						×		
máslo na hlavě				×				
Nerad pouštíš, co se ti dostane do ruky.				×				
Za tím něco vězí.							×	
To nebude samo sebou.							×	
zkamenět hrůzou							×	
bílá jako plátno	×							
začít nový život							×	
nemít ve zvyku							×	
na mou duši							×	
mít srdce z kamene				×				
jako jankovité koně	×							
držet někoho na uzdě				×				
být před někým na kolenou				×				
Zadarmo ani kuře nehrabe.			×					
Čiň čertu dobře, peklem se ti odmění.			×					
Jak si kdo ustele, tak si lehne.			×					
Všechno zlé je pro něco dobré.			×					
slepě uvěřit				×				
kde je někomu konec				×				
Jak by k tomu přišli druzí.				×				
s rozumem v koncích				×				
sedět jako zařezaní	×							
brekot na krajíčku				×				
Z modlení nic nekouká.				×				
Srdce ji táhlo.				×				
Krev není voda.				×				
Pro pláč ani neviděla.				×				
jak roj včel	×							
byl žid				×				
o lidi nestojí							×	
sem tam						×		
Vrána k vráně sedá, rovný rovného si hledá.			×					
Co sám nerad, nečiň druhému.			×					
Když nejde hora k Mohamedovi, musí Mohamed k hoře.					×			
Neštěstí nechodí po horách, ale po lidech.			×					
rukama nohama						×		
mít rozum							×	
Budu tě mít jako oko v hlavě.				×				
Co ti na očích uvidím.				×				
na mou duši							×	

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

jako bytost z nebes	×							
čisté jako sklo	×							
Platili za dobré manžely.							×	
mít se na pozoru							×	
Když člověk v mládí není moudrý, musí v stáří hladovět.			×					
Bez práce nejsou koláče.			×					
myslet na zadní vrátka				×				
Dvakrát měř, jednou řež.			×					
Co se v mládí naučíš, ve stáří jako když najdeš.			×					
Nemohla je ani cítit.				×				
Nejsou k užítku.							×	
Mládí stojí v životě za to.							×	
Tropili žerty.							×	
za rána jak stvořeného pro lásku	×							
skrz naskrz						×		
jak na povel	×							
křížový výslech				×				
tváří v tvář						×		
široko daleko						×		
královská objednávka				×				
svatý klid				×				
Práce kvapná málo platná.			×					
Ani ve snu nepomyslel.				×				
Za tím vězí jiní lidé.							×	
jako horečka	×							
jedna radost				×				
zapálení do boje				×				
Oči už má v sloup.				×				
...abysme ho tu dlouho neměli na krku.				×				
Ukaž mi, co čteš, já ti řeknu, kdo jsi.			×					
jako někýho haranta	×							
Říkal si v duchu...				×				
skrz naskrz						×		
ze všech sil				×				
jak se patří							×	
na mou duši							×	
na mou duši							×	
Do něho vjel vztek.							×	
Zírá na to jako na zjevení.	×							
Dá se to do pohybu.							×	
Po cirkusácích je každá jako divá.	×							
vzít za práci				×				
Srdce ustrnulo hrůzou.							×	
Celkem	15	0	14	41	1	9	30	0

Jitka Burdová, diplomová práce:

Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ pohledem kognitivní lingvistiky

Příloha č. 2: Hodnocení textů dle Čermáka

Zde vycházíme z Čermákova (2007, s. 61) závěru: „Za text na výskyt IF dnes bohatý lze považovat již takový, v němž stojí jeden idiom v průměru na 80–120 slov, (psaný) text v tomto smyslu bohatší (tj. takový, ve kterém idiom připadne na menší počet slov) je už vzácnější a delší souvislý psaný text s jedním idiomem na deset nebo méně slov (především umělecký) pravděpodobně neexistuje.“

Hodnocení textů dle Čermáka

Tabulka (přílohy) č. 14: Hodnocení dle Čermáka v SPN – učebnice

SPN: 1) učebnice				Počet frazémů na 80–120 slov	Závěr		
Text	Typ textu				Text chudší	Text bohatý	Text bohatší
	U	O	J				
s. 11	×			>1			×
s. 18	×			1		×	
s. 18	×			1		×	
s. 29			×	>1			×
s. 38	×			1		×	
s. 46	×			>1			×
s. 46	×			>1			×
s. 51		×		1		×	
s. 56		×		<1	×		
s. 61	×			>1			×
s. 63	×			1		×	
s. 67	×			1		×	
s. 69	×			1		×	
s. 80	×			1		×	
s. 104	×			<1	×		
s. 120			×	1		×	
s. 126			×	1		×	
s. 131	×			1		×	
s. 135	×			<1	×		
s. 137	×			1		×	
s. 138			×	>1			×
s. 139			×	>1			×
s. 146		×		<1	×		
s. 149		×		<1	×		
s. 151		×		<1	×		
s. 152			×	1		×	
s. 154			×	<1	×		
s. 155			×	<1	×		
s. 157			×	<1	×		

Jitka Burdová, diplomová práce:

Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ pohledem kognitivní lingvistiky

Shrnutí¹	15	5	9		9	13	7
	29 textů						
Celkový počet textů v publikaci²					78		

Tabulka (přílohy) č. 15: Hodnocení dle Čermáka v SPN – pracovní sešit

SPN: 2) pracovní sešit				Počet frazémů na 80–120 slov	Závěr		
Text	Typ textu				Text chudší	Text bohatý	Text bohatší
	U	O	J				
s. 16	×			>1			×
s. 21	×			<1	×		
Shrnutí	2	0	0		1	0	1
	2 texty						
Celkový počet textů v publikaci					17		

Tabulka (přílohy) č. 16: Hodnocení dle Čermáka v SPN – čítanka

SPN: 3) čítanka				Počet frazémů na 80–120 slov	Závěr		
Text	Typ textu				Text chudší	Text bohatý	Text bohatší
	U	O	J				
s. 8			×	>1			×
s. 11	×			1		×	
s. 11	×			1		×	
s. 12	×			>1			×
s. 13	×			1		×	
s. 15	×			1		×	
s. 24	×			>1			×
s. 26	×			<1	×		
s. 33	×			>1			×
s. 35	×			<1	×		
s. 41	×			<1	×		
s. 42	×			>1			×
s. 45	×			>1			×
s. 46	×			>1			×
s. 50	×			1		×	
s. 53	×			1		×	
s. 56	×			1		×	
s. 60	×			<1	×		
s. 66	×			<1	×		

¹ Započítali jsme pouze texty, které obsahovaly alespoň 1 frazém.

² Jedná se o všechny texty koherentní, jež by hodnocení mohly podléhat. Rozdíl tohoto údaje a počtu posuzovaných textů s frazémy udává, kolik textů frazém neobsahovalo.

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

s. 71	×			<1	×		
s. 77	×			<1	×		
s. 83	×			<1	×		
s. 85	×			<1	×		
s. 89	×			<1	×		
s. 90	×			<1	×		
s. 94	×			<1	×		
s. 100	×			<1	×		
s. 105	×			1		×	
s. 111	×			<1	×		
s. 113	×			<1	×		
s. 117	×			>1			×
s. 121	×			>1			×
s. 123	×			<1	×		
s. 129	×			<1	×		
s. 136	×			<1	×		
s. 140	×			<1	×		
s. 147	×			<1	×		
s. 152	×			<1	×		
s. 157	×			<1	×		
s. 159	×			<1	×		
s. 164	×			<1	×		
s. 167	×			<1	×		
s. 172	×			<1	×		
s. 177	×			1		×	
s. 179	×			>1			×
s. 182	×			1		×	
s. 185			×	1		×	
s. 186			×	1		×	
s. 191	×			>1			×
s. 193	×			>1			×
s. 193	×			>1			×
s. 196	×			1		×	
s. 202			×	<1	×		
s. 203	×			<1	×		
s. 209	×			<1	×		
s. 216	×			<1	×		
Shrnutí	52	0	4		30	13	13
	56 textů						
Celkový počet textů v publikaci					87		

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

Tabulka (přílohy) č. 17: Hodnocení dle Čermáka v SPN – literární výchova

SPN: 4) literární výchova				Počet frazémů na 80–120 slov	Závěr		
Text	Typ textu				Text chudší	Text bohatý	Text bohatší
	U	O	J				
s. 9	×			1		×	
s. 11	×			<1	×		
s. 12	×			1		×	
s. 13	×			1		×	
s. 15	×			1		×	
s. 19	×			>1			×
s. 20	×			<1	×		
s. 22	×			1		×	
s. 24	×			1		×	
s. 27	×			>1			×
s. 28	×			>1			×
s. 47	×			1		×	
s. 51	×			1		×	
s. 52	×			<1	×		
s. 73	×			<1	×		
s. 76	×			1		×	
s. 77	×			>1			×
s. 79	×			1		×	
s. 83	×			<1	×		
s. 87	×			1		×	
s. 90	×			1		×	
s. 94	×			<1	×		
s. 101	×			>1			×
s. 102	×			<1	×		
s. 109	×			1		×	
s. 114	×			>1			×
s. 116	×			>1			×
s. 120	×			1		×	
s. 124	×			1		×	
s. 126	×			1		×	
s. 134	×			<1	×		
s. 143	×			1		×	
s. 145	×			1		×	
s. 149	×			1		×	
s. 153	×			>1			×
s. 155	×			1		×	
s. 158	×			1		×	
s. 162	×			<1	×		
s. 169	×			1		×	
s. 171	×			<1	×		

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

s. 174	×			>1			×
s. 176	×			>1			×
s. 185	×			>1			×
s. 187	×			1		×	
s. 188	×			1		×	
s. 190	×			<1	×		
s. 193	×			<1	×		
s. 195	×			<1	×		
s. 197	×			>1			×
s. 201	×			>1			×
s. 204	×			1		×	
s. 210	×			1		×	
s. 215	×			<1	×		
s. 222	×			<1	×		
s. 227	×			>1			×
s. 229	×			1		×	
s. 230	×			<1	×		
s. 234	×			<1	×		
s. 238	×			<1	×		
Shrnutí	59	0	0		18	27	14
	59 textů						
Celkový počet textů v publikaci					153		

Tabulka (přílohy) č. 18: Hodnocení dle Čermáka v Alteru – ČJ 8/1

Alter: 1) ČJ 8/1				Počet frazémů na 80–120 slov	Závěr		
Text	Typ textu				Text chudší	Text bohatý	Text bohatší
	U	O	J				
s. 3			×	1		×	
s. 8			×	>1			×
s. 9	×			>1			×
s. 48			×	1		×	
s. 61			×	>1			×
s. 82			×	<1	×		
Shrnutí	1	0	5		1	2	3
	6 textů						
Celkový počet textů v publikaci					29		

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

Tabulka (přílohy) č. 19: Hodnocení dle Čermáka v Alteru – ČJ 8/2

Alter: 2) ČJ 8/2				Počet frazémů na 80–120 slov	Závěr		
Text	Typ textu				Text chudší	Text bohatý	Text bohatší
	U	O	J				
s. 9			×	1		×	
s. 11	×			<1	×		
s. 13			×	<1	×		
s. 26	×			<1	×		
s. 32			×	1		×	
s. 33	×			1		×	
s. 46			×	<1	×		
s. 48		×		<1	×		
s. 53	×			>1			×
s. 55			×	<1	×		
s. 71			×	1		×	
Shrnutí	4	1	6		6	4	1
	11 textů						
Celkový počet textů v publikaci					36		

Tabulka (přílohy) č. 20: Hodnocení dle Čermáka v Alteru – ČJ 8/3

Alter: 3) ČJ 8/3				Počet frazémů na 80–120 slov	Závěr		
Text	Typ textu				Text chudší	Text bohatý	Text bohatší
	U	O	J				
s. 4			×	1		×	
s. 5			×	1		×	
s. 5			×	>1			×
s. 6			×	1		×	
s. 8			×	<1	×		
s. 8			×	<1	×		
s. 9			×	1		×	
s. 23		×		1		×	
s. 30			×	<1	×		
Shrnutí	0	1	8		3	5	1
	9 textů						
Celkový počet textů v publikaci					33		

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

Tabulka (přílohy) č. 21: Hodnocení dle Čermáka v Alteru – čítanka

Alter: 4) čítanka				Počet frazémů na 80–120 slov	Závěr		
Text	Typ textu				Text chudší	Text bohatý	Text bohatší
	U	O	J				
s. 6	×			1		×	
s. 9	×			<1	×		
s. 16	×			<1	×		
s. 21	×			>1			×
s. 22	×			<1	×		
s. 23	×			>1			×
s. 24	×			<1	×		
s. 27	×			>1			×
s. 28	×			<1	×		
s. 32	×			<1	×		
s. 36	×			<1	×		
s. 40	×			<1	×		
s. 44	×			1		×	
s. 46	×			<1	×		
s. 48	×			<1	×		
s. 52	×			1		×	
s. 54	×			<1	×		
s. 55	×			<1	×		
s. 57	×			1		×	
s. 58	×			>1			×
s. 59	×			<1	×		
s. 62	×			<1	×		
s. 71	×			<1	×		
s. 81	×			>1			×
s. 90	×			<1	×		
s. 95	×			<1	×		
s. 101	×			<1	×		
s. 104	×			1		×	
s. 106	×			<1	×		
s. 108	×			<1	×		
s. 113	×			<1	×		
s. 120	×			<1	×		
s. 127	×			>1			×
s. 131	×			1		×	
s. 132	×			<1	×		
s. 140	×			<1	×		
s. 143	×			>1			×
s. 146	×			<1	×		
s. 153	×			<1	×		
s. 159	×			1		×	

Jitka Burdová, diplomová práce:

Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ pohledem kognitivní lingvistiky

s. 160	×			>1			×
s. 165	×			<1	×		
s. 171	×			1		×	
s. 176	×			<1	×		
s. 183	×			<1	×		
s. 184	×			<1	×		
s. 190	×			<1	×		
s. 196	×			<1	×		
s. 199	×			>1			×
s. 201	×			>1			×
s. 202	×			<1	×		
s. 205	×			<1	×		
Shrnutí	52	0	0		34	8	10
	52 textů						
Celkový počet textů v publikaci					89		

Tabulka (přílohy) č. 22: Hodnocení dle Čermáka v Alteru – literární výchova

Alter: 5) literární vých.				Počet frazémů na 80–120 slov	Závěr		
Text	Typ textu				Text chudší	Text bohatý	Text bohatší
	U	O	J				
s. 13		×		<1	×		
s. 25			×	1		×	
s. 57			×	1		×	
Shrnutí	0	1	2		1	2	0
	3 texty						
Celkový počet textů v publikaci					24		

Tabulka (přílohy) č. 23: Hodnocení dle Čermáka v Taktiku – učebnice

Taktik: 1) učebnice				Počet frazémů na 80–120 slov	Závěr		
Text	Typ textu				Text chudší	Text bohatý	Text bohatší
	U	O	J				
s. 5	×			1		×	
s. 15			×	>1		×	
s. 42			×	1		×	
s. 46			×	>1		×	
s. 48			×	>1		×	
s. 70	×			>1		×	
s. 71	×			1		×	
s. 73	×			>1		×	
s. 92			×	1		×	

Jitka Burdová, diplomová práce:

Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ pohledem kognitivní lingvistiky

s. 120			×	<1	×		
s. 121			×	<1	×		
s. 122			×	1		×	
s. 124	×			1		×	
s. 125			×	<1	×		
s. 127	×			<1	×		
s. 129	×			1		×	
s. 137			×	<1	×		
s. 139			×	1		×	
Shrnutí	7	0	11				
	18 textů				5	8	5
Celkový počet textů v publikaci					92		

Tabulka (přílohy) č. 24: Hodnocení dle Čermáka v Taktiku – pracovní sešit

Taktik: 2) pracovní sešit				Počet frazémů na 80–120 slov	Závěr		
Text	Typ textu				Text chudší	Text bohatý	Text bohatší
	U	O	J				
s. 15			×	<1	×		
s. 51		×		<1	×		
s. 53	×			<1	×		
s. 59	×			>1			×
Shrnutí	2	1	1		3	0	1
	4 texty						
Celkový počet textů v publikaci					13		

Tabulka (přílohy) č. 25: Hodnocení dle Čermáka v Taktiku – učebnice – literatura

Taktik: 3) učebnice lit.				Počet frazémů na 80–120 slov	Závěr		
Text	Typ textu				Text chudší	Text bohatý	Text bohatší
	U	O	J				
s. 19			×	1		×	
s. 41			×	1		×	
Shrnutí	0	0	2		0	2	0
	2 texty						
Celkový počet textů v publikaci					102		

Jitka Burdová, diplomová práce:

Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ pohledem kognitivní lingvistiky

Tabulka (přílohy) č. 26: Hodnocení dle Čermáka v Taktiku – prac. sešit – literatura

Taktik: 4) prac. s. - lit.				Počet frazémů na 80–120 slov	Závěr		
Text	Typ textu				Text chudší	Text bohatý	Text bohatší
	U	O	J				
s. 5	×			>1			×
s. 7	×			1		×	
s. 8	×			<1	×		
s. 9	×			>1			×
s. 10	×			<1	×		
s. 10	×			<1	×		
s. 11	×			>1			×
s. 12	×			1		×	
s. 13	×			<1	×		
s. 13	×			1		×	
s. 15	×			1		×	
s. 16	×			>1			×
s. 18	×			>1			×
s. 20	×			>1			×
s. 21	×			1		×	
s. 21	×			1		×	
s. 22	×			1		×	
s. 24	×			>1			×
s. 26	×			<1	×		
s. 27	×			>1			×
s. 28	×			<1	×		
s. 29	×			1		×	
s. 31	×			1		×	
s. 37	×			>1			×
s. 38	×			<1	×		
s. 39	×			1		×	
s. 40	×			>1			×
s. 41	×			>1			×
s. 42	×			>1			×
s. 43	×			>1			×
s. 45	×			>1			×
s. 46	×			>1			×
s. 48	×			>1			×
s. 49	×			>1			×
s. 50	×			>1			×
s. 52	×			>1			×
s. 55	×			1		×	
s. 55	×			>1			×
s. 56	×			1		×	
s. 57	×			<1	×		

Jitka Burdová, diplomová práce:

*Možnosti výchovného působení frazémů v hodinách českého jazyka na 2. stupni ZŠ
pohledem kognitivní lingvistiky*

s. 58	×			<1	×		
s. 60	×			1		×	
s. 61	×			1		×	
s. 63	×			1		×	
s. 65	×			1		×	
s. 66	×			>1			×
s. 66	×			<1	×		
Shrnutí	47	0	0		10	16	21
	47 textů						
Celkový počet textů v publikaci					79		